

Bioveiligheid is de basis van gezond jongvee

Het coronavirus brengt het thema bioveiligheid tot in de huiskamer. Als rundveehouder kan je hier ook uit leren. Heel wat maatregelen tegen de verspreiding van het virus kunnen de bioveiligheid ook in de rundveehouderij verbeteren. Bij de Vlaamse rundveehouders is hier nog heel wat ruimte tot verbetering mogelijk. Dat blijkt uit de enquête over jongveeopfok, uitgevoerd in het project JongLeven.

Matthieu Frijlink, Rundveeloket ILVO

Bijna de helft van de deelnemende melkveehouders blijkt stier- en vaarskalveren niet afgescheiden te huisvesten. Liefst 40% van hen treft geen maatregelen om de bioveiligheid in de kalverhuisvesting te bevorderen (zie figuur). Slechts 5% gebruikt zelf ook ander schoeisel in de kalverstal. Dat dit nochtans eenvoudige

maatregelen zijn om insleep en verspreiding van ziektes te voorkomen, werd duidelijk uiteengezet door professor Jeroen Dewulf (vakgroep Epidemiologie, UGent) op een studiedag rond antibioticagebruik, georganiseerd door Amcra, FAVV, FAGG en het departement Landbouw en Visserij. Professor Dewulf ging er dieper in op

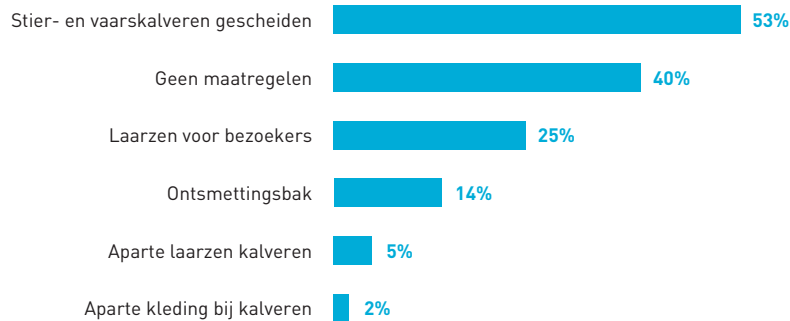
de diverse aspecten van bioveiligheid op een rundveebedrijf.

De basis van bioveiligheid

Een goede bioveiligheid vormt de basis van een gezonde en productieve veestapel. Concreet probeert men de insleep van (nieuwe) besmettelijke aandoeningen te vermijden (externe bioveiligheid) en de verspreiding van aanwezige aandoeningen op het bedrijf te verminderen (interne bioveiligheid). In de praktijk kunnen enkele kleine maatregelen en eenvoudige protocollen de bioveiligheid al drastisch verhogen. Investeren in bioveiligheid zorgt voor lagere gezondheidskosten, een lagere behandel- en opvolgtijd en meer inkomsten door onder meer een hogere

Bioveiligheidsmaatregelen bij jongvee (% van de respondenten)

© BRON: ENQUÊTE JONGLEVEN, 2019

vruchtbaarheid en productiviteit. De nodige investeringen zijn vaak beperkt, wat ze voor iedereen haalbaar maakt.

Huisvesting

Aparte huisvesting voor kalveren van diverse leeftijd verlaagt het risico op ziekteverspreiding (interne bioveiligheid). Zorg voor een gescheiden huisvesting voor kalveren van 0 tot 2 maanden, van 2 tot 6 maanden en van 6 maanden tot kalven. Vermijd ook op de weide contact met andere runderen. Neus-aan-neuscontact is ongewenst en als veilige *social distance* hanter je 3 meter tussen de afsluitingen van aangrenzende weides met dieren van een ander bedrijf.

Het pasgeboren kalf heeft nog niet veel weerstand, dus extra aandacht voor bioveiligheid in de afkalfbox is noodzakelijk. Zorg voor een propere afkalfbox, die afgescheiden is van de rest van de stal. Strooi zeker vers in vóór elke kalving als uitmesten niet mogelijk is. Gebruik de afkalfbox ook niet voor

zieke koeien. Apart schoeisel en handen wassen is aanbevolen voor het betreden van de afkalfbox, net als goed reinigen en ontsmetten van het gebruikte materiaal.

Zorg voor individuele kalverhutten voor de kleinste kalveren. Stierkalveren huisvest je best niet bij de vaarskalveren. Een locatie dicht bij de bedrijfstoegang of verrijdbare kalverhutten zorgen ervoor dat handelaars niet op het bedrijf hoeven te komen om stierkalveren op te halen. Na elke bezetting moeten kalverhutten grondig worden gereinigd en ontsmet: droog reinigen, inweken met detergent, afspoelen, drogen, desinfecteren en tot slot opnieuw afspoelen en laten drogen.

Algemeen management

Hygiënisch werken draagt sterk bij tot een goede bioveiligheid en moet eigenlijk een automatisme zijn. Zorg steeds voor propere melkemma's, gebruik één speen per kalf en reinig de spenen zeker wekelijks (bijvoorbeeld met waterstofperoxide). Vergeet ook de sonde voor biestverstrekking niet te ontsmetten! Verder gelden voor jongvee ook de algemene principes voor een goede bioveiligheid. Houd gezelschapsdieren uit de stal, vermijd nestplaatsen voor ratten en muizen en bestrijd ongedierte. Ook vogels kunnen ziekten verspreiden, dus die hou je ook best uit de stal. Naast stekende insecten kunnen ook naalden ziekten over-

Verrijdbare kalverhutten.

Bioveiligheidsprincipes

Bioveiligheid steunt op enkele eenvoudige principes:

- 1** Hou infectieuze en gevoelige dieren zo veel mogelijk gescheiden. Vermijd direct en indirect contact.
- 2** Niet elke transmissieroute is even belangrijk. Let zeker op met transport en introductie van dieren.
- 3** Verminder de algemene infectiedruk en doorbreek de infectiecyclus.
- 4** Het belang van bioveiligheid groeit mee met het bedrijf: een groter bedrijf betekent meer risico.
- 5** Handelingen die je vaak (bijvoorbeeld dagelijks) herhaalt, verdienen de meeste aandacht. Een klein risico in combinatie met een hoge frequentie leidt tot een groot risico.

i www.biocheck.ugent.be. Je krijgt er de bioveiligheidsstatus van je bedrijf in beeld, je kunt er gratis (en anoniem) je bedrijf vergelijken met het landsgemiddelde en krijgt een uitgebreid rapport van je resultaten.

Veehouderij

brengen. Gebruik dus wegwerpspuiten en vervang je naalden regelmatig: één aparte naald per dier of maximaal tien dieren per naald.

Voorzie voor elke stal een aparte set schoonmaakmateriaal (borstel, schop ...). Een vaste kleur per set en per stal voorkomt gebruik op de verkeerde plaats. Schoeisel ontsmetten in desinfectiebaden werkt enkel bij correct gebruik. Voldoende ontsmettingsmiddel gebruiken en regelmatig verversen is de boodschap. Zorg ervoor dat al het materiaal om hygiënisch te werken steeds op de juiste plaats en in voldoende mate aanwezig is. Een prope omgeving zet ook aan om proper te werken. Een goede routine is hierbij van goudwaarde.

Aankoop van dieren

Als belangrijkste regel voor de aankoop van dieren geldt: koop er zo weinig mogelijk! De aankoop verhoogt het risico op insleep van ziekten namelijk aanzienlijk. Is het toch nodig, koop dan steeds van dezelfde leverancier en hou rekening met de gezondheidsstatus van het bedrijf van oorsprong. Plaats aangekochte dieren direct in quarantaine voor minstens 21 dagen. Deze periode is nodig om alle analyses van het aan-

kooponderzoek uit te voeren en een diagnose te stellen. Zo vermijd je dat zieke dieren in de kudde worden opgenomen en andere dieren infecteren. Dieren in quarantaine worden apart gehuisvest van de rest van de veestapel. Gebruik in deze ruimte aparte kledij en schoeisel en was zeker je handen als je de ruimte verlaat. Pas bij quarantaine steeds het all-in/all-out-principe toe en reinig of desinfecteer de quarantaineruimte na elk gebruik grondig. Ook na prijskampen moeten deelnemende runderen het quarantaineprotocol doorlopen.

Toegang en looplijnen

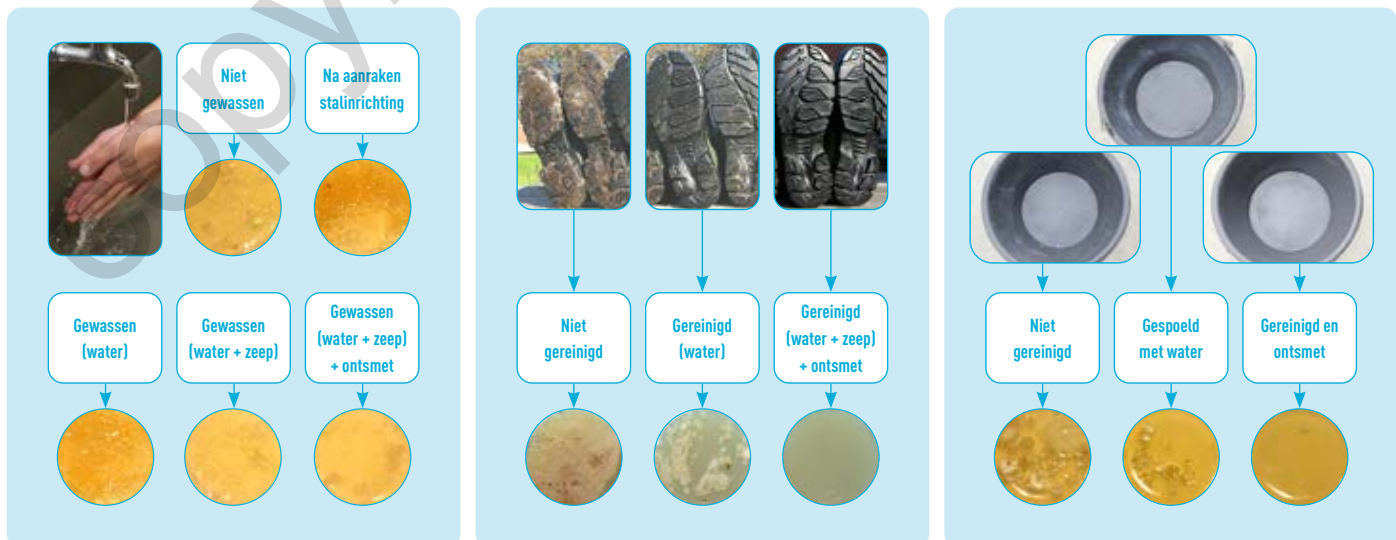
Een strikte toegangscontrole tot het bedrijf draagt bij tot een goede bioveiligheid. Een afgesloten hek met duidelijke signalisatie houdt (ongewenste) bezoekers van het bedrijf en uit de stallen zolang je hen geen toegang verleent. Plaats een bord met je gsm-nummer aan het hek, zodat bezoekers je kunnen bereiken en niet op eigen initiatief op het bedrijf komen. Laat bezoekers enkel toe tot de noodzakelijke zones en zorg steeds voor aangepaste bedrijfskledij en schoeisel. Bezoekers moeten dezelfde hygiëne maatregelen volgen als de veehouder.

Handen wassen en schoeisel reinigen na een stalbezoek horen daar zeker bij. Probeer op het bedrijf steeds van jong naar oud te werken. Begin bij de jongste kalveren en werk zo verder langs het oudere jongvee tot de volwassen runderen. Hou het werk bij de dieren in quarantaine tot het laatst, zodat ziektes die ze mogelijk dragen niet op de rest van de kudde worden overgezet.

Besluit

Bioveiligheid vormt de basis van een gezonde veestapel. Enkele eenvoudige principes opnemen in het management kan heel wat problemen voorkomen. Net als bij het coronavirus vormt *social distancing* een belangrijke pijler van bioveiligheid. Voldoende afstand tussen diverse groepen runderen bewaren en het afschermen van kwetsbare groepen vermindert de overdracht van ziekten. Daarnaast is ook in de rundveestael een goede (hand)hygiëne een goede maatregel om verspreiding van infectieuze aandoeningen tegen te gaan. Een strikte toegangscontrole tot het bedrijf en doordachte looplijnen dragen ook bij aan een goede veiligheid. Zeker op grote bedrijven kan zo de noodzakelijke opschaling van de bioveiligheid worden gerealiseerd. ■

Reinigen loont

© FOTOS DEPT. LV EN DOCZ